

STOMA BAKIM HEMŞİRELİĞİ

EDİTÖRLER

Serap SAYAR

Emel CİHAN

© Copyright 2023

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN 978-625-399-058-9	Sayfa ve Kapak Tasarımı Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı Stoma Bakım Hemşireliği	Yayıncı Sertifika No 47518
Editörler Serap SAYAR ORCID iD: 0000-0003-4195-0320 Emel CİHAN ORCID iD: 0000-0002-1363-8471	Baskı ve Cilt Vadi Matbaacılık Bisac Code MED058220 DOI 10.37609/akya.2493
Yayın Koordinatörü Yasin DİLMEN	

Kütüphane Kimlik Kartı

Stoma Bakım Hemşireliği / Serap Sayar, Emel Cihan.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2023.
338 sayfa. : şekil, tablo, rnk. resim, fotoğraf ; 160x235 mm.
Kaynakça var.
ISBN 9786253990589
1. Hemşirelik.

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

“Ne kadar bilersen bil, anlatabildiklerin karşındakinin anlayabileceği kadardır.”

MEVLANA

Stoma, fizyolojik olarak boşaltım işlevini gerçekleştiremeyen bireylerde bağırsağın yapay yolla geçici ya da kalıcı olarak karın duvarına ağızlaştırılmasıdır. Stomalı bireylerin bakım gereksinimlerini belirlemek, gereksinimlere özgü kanıta dayalı hemşirelik girişimlerini uygulamak ve uygulama sonuçlarını değerlendirmek stoma bakım hemşiresinin en temel görevleridir. Stoma bakım hemşiresinin amacı; stomalı bireylerin problemlerini çözmek, bireyleri bu süreçte sorunları ile baş edebilecek düzeye getirmek, bireylerin stomayla yaşamaya uyumunu kolaylaştırmak, gereksinimlerine göre eğitim ve danışmanlık vermek, bireylere psikososyal destek sağlamak, sosyal yaşama katılımlarını arttırmak, sınırları ölçüsünde üretken bir birey olarak, kaliteli bir yaşam sürmesini sağlamaktır.

Stoma bakım hemşireliğinin gelişimi, Dünyada 1950’lerin sonlarında olmakla birlikte ülkemizde bu alandaki gelişmeler 1990’ların sonuna denk gelir. Ülkemizde 2011 tarihli Resmî Gazete’de yayınlanan Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik’te ise “Stoma ve Yara Bakım Hemşireliği”, Cerrahi Hemşireliğinin alt dallarından biri olarak tanımlanmıştır. Stoma bakım hemşireliğinin öneminin kanıtlanmasına, dünyanın birçok yerinde uzun süredir profesyonel şekilde icra edilmesine rağmen ve Hemşirelik Yönetmeliği’nde yer almasına rağmen, ülkemizde olması gereken sayıda stoma bakım hemşiresi ve stomaterapi ünitesi bulunmamaktadır. Bu alanda stoma bakımına ilişkin yeterli sayıda kitabın bulunmamasından yola çıkarak stoma bakım hemşireliğine özgü ülkemizdeki ilk “Stoma Bakım Hemşireliği” kitabını yazmak cesaretini kendimizde bulduk.

Bu kitabın hastanelerde ilgili kliniklerde, polikliniklerde, evde bakım hizmetlerinde ve stomaterapi ünitelerinde çalışan meslektaşlarımıza ve hemşirelik lisans ve lisansüstü öğrencilerine yönelik, güncel bilgiler ışığında, kanıta dayalı kılavuzları içeren ve kliniğe yönelik hazırlanmış yararlı bir kaynak olduğunu düşünmekteyiz. Bu doğrultuda, bu kitabın alanda çalışan, mesleğine gönül vermiş tüm meslektaşlarımızı, öğrencilerimize ve hastaların bakımına bir nebze olsun katkı sağlamasını dileriz.

Bu kitabın ortaya çıkmasında, bizim yetişmemizde büyük emeği olan, bilgi ve deneyimlerini bizden esirgemeyen ve bizi destekleyen değerli hocalarımız olmak üzere, tüm bölüm yazarlarımıza katkıları ve emekleri için teşekkür eder, saygılarımızı sunarız.

Dr. Öğr. Üyesi Serap SAYAR

Dr. Öğr. Üyesi Emel CİHAN

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	Gastrointestinal Sistemin Anatomi ve Fizyolojisi.....1 <i>Emel CİHAN</i> <i>Burcu YÜKSEL KURU</i>	
Bölüm 2	Üriner Sistemin Anatomi ve Fizyolojisi.....19 <i>Saadet ÇÖMEZ</i> <i>Kaan ÇÖMEZ</i>	
Bölüm 3	Fekal Stoma Açılmasını Gerektiren Hastalıklar: Kolorektal Kanser.....27 <i>Semra BAĞRIAÇIK ALTINTAŞ</i> <i>Emel CİHAN</i>	
Bölüm 4	Fekal Stoma Açılmasını Gerektiren Diğer Hastalıklar.....49 <i>Nilay BEKTAŞ AKPINAR</i>	
Bölüm 5	Üriner Stoma Açılmasını Gerektiren Hastalıklar ve Üriner Diversiyonlar.....61 <i>Gönül YILMAZ DÜNDAR</i> <i>Ayfer ÖZBAŞ</i>	
Bölüm 6	Fekal ve Üriner Stoma Cerrahisi.....81 <i>Ali Cihat YILDIRIM</i>	
Bölüm 7	Stoma Bakım Hemşireliğinin Tarihçesi.....93 <i>Fatma Sevgi HATİPOĞLU</i>	
Bölüm 8	Stoma Cerrahisi Geçirecek Hastanın Ameliyat Öncesi Hazırlığı ve Stoma Yeri İşaretlemesi.....109 <i>Fatma VURAL</i> <i>Nazife Gamze ÖZER ÖZLÜ</i>	
Bölüm 9	Ameliyat Sonrası Stomalı Hastanın Hemşirelik Bakımı.....139 <i>Selda KARAVELİ ÇAKIR</i>	

İçindekiler

Bölüm 10	Yetişkin Stoma Bakım Ürünlerinin Seçimi	153
	<i>Cahide AYIK</i>	
Bölüm 11	Stomalı Hasta Eğitimi ve İzlemi	167
	<i>İlkay ÇULHA</i>	
Bölüm 12	Stomal Komplikasyonlar ve Hemşirelik Bakımı.....	183
	<i>Serpil YÜKSEL</i>	
Bölüm 13	Peristomal Cilt Komplikasyonları ve Hemşirelik Bakımı.....	199
	<i>Türkan ÖZBAYIR</i>	
Bölüm 14	Yüksek Çıktılı Stoma Yönetimi	211
	<i>Yasemin ÖZHANLI</i>	
	<i>İkbal ÇAVDAR</i>	
Bölüm 15	Stomalı Hastanın Beslenmesi.....	225
	<i>Zeynep TEMİZ</i>	
Bölüm 16	Stomalı Hastada Spiritüel ve Psikososyal Bakım.....	245
	<i>Serap SAYAR</i>	
	<i>Ayşenur DEMİR KÜÇÜKKÖSELER</i>	
Bölüm 17	Stomalı Hastada Cinsel Yaşam.....	257
	<i>Seçil TAYLAN</i>	
	<i>Seda Cansu YENİĞÜN</i>	
Bölüm 18	Stomalı Hastanın Evde Bakımı	271
	<i>Burcu CENGİZ</i>	
Bölüm 19	Stoma Bakımında Kanıta Dayalı Rehber Önerileri.....	281
	<i>Şerife KURŞUN KURAL</i>	
	<i>Melike DURMAZ</i>	
Bölüm 20	Pediyatrik Stoma: Stoma Açılacak Hastanın Gelişimsel Dönem Özelliklerine Göre İrdelenmesi	305
	<i>Figen TÜRK DÜDÜKCÜ</i>	
	<i>Merve AŞKIN CERAN</i>	
Bölüm 21	Pediyatrik Stomalar ve Hemşirelik Bakımı.....	317
	<i>Figen TÜRK DÜDÜKCÜ</i>	

YAZARLAR

Dr. Öğr. Üyesi Nilay BEKTAŞ AKPINAR
Ankara Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü
ORCID iD: 0000-0003-4142-6457

Uzm. Hemş. Semra BAĞRIAÇIK ALTINTAŞ
Sağlık Bilimleri Üniversitesi İzmir Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi
ORCID iD: 0000-0002-1326-4668

Dr. Öğr. Üyesi Cahide AYİK
Dokuz Eylül Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları AD.
ORCID iD: 0000-0002-1766-3965

Dr. Öğr. Üyesi Burcu CENGİZ
Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği AD.
ORCID iD: 0000-0003-1753-7720

Öğr. Gör. Merve AŞKIN CERAN
KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Diyaliz Pr.
ORCID iD: 0000 0002 2296 2572

Dr. Öğr. Üyesi Emel CİHAN
Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği AD.
ORCID iD: 0000-0002-1363-8471

Dr. Öğr. Üyesi Selda KARAVELİ ÇAKIR
Kastamonu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği AD.
ORCID iD: 0000-0003-2432-546X

Prof. Dr. İkbâl ÇAVDAR
İstanbul Atlas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-8242-6165

Dr. Öğr. Üyesi İlkay ÇULHA
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD.
ORCID iD: 0000-0003-2020-517X

Uzm. Dr. Kaan ÇÖMEZ
Burdur Devlet Hastanesi, Üroloji Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-7839-8915

Dr. Öğr. Üyesi Saadet ÇÖMEZ
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi/ Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği AD.
ORCID iD: 0000-0002-2527-9410

Dr. Melike DURMAZ
Selçuk Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD.
ORCID iD: 0000-0002-6028-5592

Dr. Öğr. Üyesi Figen TÜRK DÜDÜKCÜ
KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü
ORCID iD: 0000-0003-1767-5197

Dr. Öğr. Üyesi Gönül YILMAZ DÜNDAR
Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği AD.
ORCID iD: 0000-0002-3266-3875

Prof. Dr. Fatma Sevgi HATİPOĞLU

KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü
ORCID iD: 0000-0003-2787-7542

Dr. Öğr. Üyesi Şerife KURŞUN KURAL

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi
Hastalıkları Hemşireliği AD.
ORCID iD: 0000-0003-1960-3955

Arş. Gör. Burcu YÜKSEL KURU

Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi,
Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi
Hastalıklar Hemşireliği AD.
ORCID iD: 0000-0002-9681-4505

Arş. Gör. Ayşenur DEMİR

KÜÇÜKKÖSELER

KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-0514-4957

Dr. Öğr. Üyesi Serap SAYAR

KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü
ORCID iD: 0000-0003-4195-0320

Prof. Dr. Türkan ÖZBAYIR

Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi,
Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği AD.
ORCID iD: 0000-0003-2308-1117

Prof. Dr. Ayfer ÖZBAŞ

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Florence
Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi
Hastalıklar Hemşireliği AD.
ORCID iD: 0000-0003-0924-5752

Arş. Gör. Dr. Yasemin ÖZHANLI

Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği
AD.
ORCID iD: 0000-0001-8001-6907

Arş. Gör. Nazife Gamze ÖZER ÖZLÜ

Dokuz Eylül Üniversitesi, Hemşirelik
Fakültesi, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği
AD.
ORCID iD: 0000-0003-1144-2472

Doç. Dr. Seçil TAYLAN

Akdeniz Üniversitesi, Kumluca Sağlık
Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıklar
Hemşireliği AD.
ORCID iD: 0000-0002-7243-0734

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep TEMİZ

Artvin Çoruh Üniversitesi, Sağlık
Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıklar
Hemşireliği AD.
ORCID iD: 0000-0001-7053-3046

Doç. Dr. Fatma VURAL

Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik
Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği
AD.
ORCID iD: 0000-0001-6459-2584

Öğr. Gör. Seda Cansu YENİĞÜN

Akdeniz Üniversitesi, Kumluca Sağlık
Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıklar
Hemşireliği AD.
ORCID iD: 0000-0002-9712-9171

Dr. Öğr. Üyesi Ali Cihat YILDIRIM

Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Tıp
Fakültesi, Genel Cerrahi AD.
ORCID iD: 0000-0001-5379-2804

Doç. Dr. Serpil YÜKSEL

Necmettin Erbakan Üniversitesi
Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıklar
Hemşireliği AD.
ORCID iD: 0000-0001-6881-8288